

บ้านมั่นคงตำบลท่าผา : เมื่อ “บ้าน” คือรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

เรื่อง :

เรียบเรียง : ศิริพร ฉุนตุ

“บ้านมั่นคงตำบลท่าผา” อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในพื้นที่สำคัญที่เข้าร่วมขับเคลื่อน “แม่แจ่มโมเดล” ซึ่งเป็นมากกว่าโครงการที่จตุประกายให้ชุมชนลุกขึ้นมำจัดการแก้ปัญหาของตนเองอย่างเป็นระบบ แต่เป็นโครงการที่มุ่งแก้ไขปัญหำซับซ้อนในพื้นที่อย่างบูรณาการ โดยไม่ได้จำกัดอยู่แค่การแก้ปัญหาเรื่องที่ดินหรือที่อยู่อาศัย แต่รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมไปพร้อมกัน ด้วยพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทำให้ชุมชนที่เคยขาดแคลนสิทธิในที่ดินกลายเป็นต้นแบบของแม่แจ่มโมเดลแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย ด้วยพลังของ “โครงการบ้านมั่นคง” และความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ ทำให้ชุมชนสามารถเปลี่ยนจากความไม่มั่นคงสู่การมีบ้านที่แข็งแรงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกมิติ

ปัญหาซับซ้อนท่าผา : เมื่อที่ดิน ป่า และชีวิต ... คือเรื่องเดียวกัน

ตำบลท่าผา มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง มีที่ราบเชิงเขา และแอ่งกระทะ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่มและพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญ แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน มีจำนวน 1,537 หลังคาเรือน ประชากรรวม 5,113 คน ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น เมือง ม้ง ลัวะ และกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ และปลูกหอม

ในพื้นที่ตำบลท่าผาประสบปัญหาและความท้าทายหลายด้าน ทั้งจากบริบททางภูมิประเทศและปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรมักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ขณะเดียวกันในช่วงต้นฤดูฝนต่อจากฤดูแล้งมักเกิดพายุพัดแรง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย และจากการที่เป็นภูเขาสูงชันและเป็นแหล่งต้นน้ำ ทำให้มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดน้ำท่วมฉับพลันและดินโคลนถล่ม โดยเฉพาะช่วงฤดูฝนที่มีฝนตกหนัก ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่เกษตรกรรม

สิ่งแวดล้อม การขยายพื้นที่ทำการเกษตร เช่น การปลูกข้าวโพดบนพื้นที่สูงชัน ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาดินถล่มและการพังทลายของหน้าดิน นอกจากนี้ยังมีการปนเปื้อนสารเคมีในแหล่งน้ำจากการทำเกษตร และเมื่อชุมชนมีการขยายตัวปริมาณขยะก็เพิ่มขึ้น

เศรษฐกิจ ในพื้นที่ตำบลท่าผาประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เชื่อมโยงกับเรื่องที่ดินทำกินและการประกอบอาชีพทางการเกษตร ปัญหาหลักๆ เช่น การขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ทำให้*ไม่สามารถใช้ที่ดินเป็นหลักหลักทรัพย์ค้ำประกัน* เพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ส่งผลต่อโอกาสในการลงทุนอาชีพอื่นๆ *การทำเกษตรเชิงเดี่ยว* ปัญหาที่ดินทำกินที่ไม่มั่นคงส่งผลให้ชาวบ้านต้องพึ่งพาการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นพืชที่ปลูกง่ายและให้ผลตอบแทนรวดเร็ว แต่ต้องพึ่งพาสารเคมีและปุ๋ยเป็นจำนวนมาก ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงและมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินทุนเพื่อการเกษตร *หนี้สิน* จากการพึ่งพาเกษตรเชิงเดี่ยว ชาวบ้านจำนวนมากมีรายได้ไม่แน่นอนและมีค่าใช้จ่ายสูงจากปัจจัยการผลิต ทำให้ตกอยู่ในภาวะหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง *การพัฒนาอาชีพ* การพึ่งพิงเกษตรเป็นหลัก ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนไม่มีความหลากหลาย และขาดโอกาสในการพัฒนาอาชีพเสริมหรืออาชีพทางเลือกอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น

ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ในพื้นที่ตำบลท่าผาประสบปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินมาอย่างยาวนาน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตของชาวบ้านโดยตรง ปัญหาเหล่านี้มีรากฐานมาจากการที่พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอแม่แจ่มรวมถึงตำบลท่าผาอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่มและอุทยาน

แห่งชาติ ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดินอย่างถูกกฎหมาย แม้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะอาศัยและทำกินบนพื้นที่ที่บรรพบุรุษสืบทอดกันมาตั้งแต่ก่อนมีกฎหมายป่าไม้ ทำให้ชาวบ้านกลายเป็นผู้บุกรุกป่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในที่ดินทำกินและไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่างๆ ได้นอกจากนี้แล้วยังส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลพื้นที่ป่าไม้ ทำให้ชาวบ้านมีความเสี่ยงที่จะถูกดำเนินคดี และจากปัญหาเรื่องที่ดินได้ส่งผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยของชาวบ้านซึ่งจำนวนมากตั้งอยู่ในเขตป่า ทำให้ไม่มีความมั่นคงและเสี่ยงที่จะถูกรื้อถอน บ้านเรือนมีสภาพทรุดโทรม แต่ก็ไม่สามารถปรับปรุงซ่อมแซมได้อย่างเต็มที่ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ได้ดีมากนัก

สาธารณูปโภคพื้นฐาน สภาพถนนในพื้นที่ยังคงเป็นปัญหา โดยเฉพาะในฤดูฝนที่ถนนบางสายอาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ดินสไลด์ หรือความเสียหายจากการกัดเซาะของน้ำ ทำให้การเดินทางเข้าออกหมู่บ้านเป็นไปอย่างยากลำบาก และเนื่องจากเป็นพื้นที่ภูเขาสูงชันและมีชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ทำให้การคมนาคมขนส่งเป็นไปด้วยความยากลำบากและมีค่าใช้จ่ายสูง

ปลดล็อกความมั่นคง: ท่าผาก้าวใหม่ด้วย "แม่แจ่มโมเดล"

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านโครงการต่างๆ เช่น **โครงการ "แม่แจ่มโมเดล"** เป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหารอบด้าน ตั้งแต่เรื่องที่ดินทำกิน การส่งเสริมอาชีพทางเลือกที่ยั่งยืน **การจัดสรรที่ดินทำกินตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)** มีการดำเนินการสำรวจและจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ช่วยสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกินให้กับชาวบ้านได้เป็นอย่างมาก **โครงการบ้านมั่นคงชนบท** มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อซ่อมแซมและสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ครอบครัวที่ยากจนและประสบปัญหาบ้านเรือนทรุดโทรม เพื่อให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

บ้านมั่นคงตำบลท่าผา : การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบครบวงจร

ตำบลท่าผาได้รับการอนุญาตจาก คทช. ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นต่างๆ (ชั้นที่ 1- 4) ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยมากขึ้น โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณการซ่อมแซมและก่อสร้างบ้านมั่นคงให้กับชาวบ้านจำนวน 205 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 6,186,079 บาท ผ่านโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 158 ครัวเรือน และโครงการบ้านพอเพียง จำนวน 47 ครัวเรือน ใน 10 หมู่บ้าน

นอกจากเรื่องที่อยู่อาศัยแล้ว โครงการนี้ยังมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ อย่างครอบคลุม ทั้งการปรับปรุงระบบสาธารณสุขโรคขึ้นพื้นฐาน เช่น การซ่อมแซมถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้สัญจรและขนส่งผลผลิตได้สะดวกขึ้น การปรับปรุงซ่อมแซมฝายน้ำแม่แรกเพื่อใช้ในการเกษตร วางท่อประปาในหมู่บ้านเพื่อให้มีน้ำใช้อย่างทั่วถึง และการสร้างถังกรองน้ำเพื่อการบริโภคที่สะอาด รวมถึงการซ่อมแซมศาลาหอประชุมให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ใช้เป็นโรงผลิตกาแฟของวิสาหกิจชุมชนและศูนย์ข้อมูลชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

จากการดำเนินการดังกล่าว ได้สร้างความมั่นคงในชีวิตและที่อยู่อาศัยให้กับคนท่าผา การที่ตำบลท่าผาได้รับการอนุญาตจาก คทช. ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นต่างๆ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะเป็นการแก้ไขปัญหารากฐานเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นปัญหาที่ชาวบ้านเผชิญมานาน เมื่อชาวบ้านมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัยแล้วก็จะสามารถวางแผนชีวิตในระยะยาวได้อย่างมั่นใจมากขึ้น นอกจากนี้ การสนับสนุนงบประมาณจาก พอช. เพื่อซ่อมแซมและสร้างบ้านใหม่ยังช่วยให้ชาวบ้านมีบ้านที่มั่นคงและปลอดภัย ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในด้านสภาพความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุด

โครงการบ้านมั่นคงไม่ได้จำกัดอยู่แค่เรื่องที่อยู่อาศัย แต่ยังครอบคลุมไปถึงการพัฒนาสาธารณสุขโรคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพและสุขอนามัยของคนในชุมชน เช่น การซ่อมแซมฝายน้ำแม่แรกช่วยให้มีน้ำเพียงพอต่อการเกษตร ส่วนการวางท่อประปาและการสร้างถังกรองน้ำก็ทำให้ชาวบ้านมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภค ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงจากโรคที่มากับน้ำ การซ่อมแซมถนนคอนกรีตทำให้การสัญจรไปมาในแต่ละหมู่บ้านสะดวกและปลอดภัยขึ้น และการปรับปรุงซ่อมแซมศาลาประชุมทำให้มีศูนย์ข้อมูลชุมชนช่วยให้ชาวบ้านเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้นและเป็นศูนย์กลางสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

ปลดล็อกความมั่นคง: ท่าผาโมเดล สู่การสร้างหลักประกันที่ดินทำกินที่ยั่งยืน

ในเดือนตุลาคม 2566 ตำบลท่าผาได้กลายเป็นต้นแบบแห่งความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินด้วยการจัดงาน “วันที่อยู่อาศัยโลกภาคเหนือ” ณ เทศบาลตำบลท่าผา โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้แทนจากหน่วยงานสำคัญต่างๆ เข้าร่วมงาน เพื่อร่วมเป็นสักขี

พยานในการมอบเอกสารแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ออกโดยเทศบาลตำบลท่าผา เอกสารสำคัญนี้ถูกมอบให้กับประชาชนตำบลท่าผาประมาณ 1,300 ราย 2,100 แปลง รวมพื้นที่กว่า 16,000 ไร่ ซึ่งถือเป็นการสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกินอย่างเป็นรูปธรรม และยังเป็นก้าวสำคัญที่จะนำไปสู่การออกหนังสือรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ในอนาคต

ความสำเร็จครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินป่าไม้ โครงการบ้านมั่นคงตำบลท่าผาจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่การสร้างบ้าน แต่เป็นการสร้างความหวังและหลักประกันในชีวิตให้กับชาวชุมชน

เปลี่ยนผ่านอาชีพ จากพืชเชิงเดี่ยวสู่ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ

เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด ชุมชนมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนวิถีอาชีพไปสู่ทางเลือกอื่นที่มีความยั่งยืนมากกว่า เช่น การปลูกไม้ผลและไม้เศรษฐกิจ เป็นการสร้างรายได้ระยะยาวและช่วยฟื้นฟูป่าไปในตัว

การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นแทนข้าวโพด เช่น ปลูกไม้และกาแฟเพื่อลดการบุกรุกพื้นที่ป่า และการซ่อมแซมศาลาหอประชุมเพื่อใช้เป็นโรงผลิตกาแฟของวิสาหกิจชุมชน ถือเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสร้างธุรกิจตั้งต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่ยั่งยืนและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพและกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ที่จะลดการพึ่งพิงการเกษตรเชิงเดี่ยว นอกจากนี้การซ่อมแซมถนนยังช่วยให้การขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและสินค้าของวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

นอกจากนี้ โครงการบ้านมั่นคงในอำเภอแม่แจ่มช่วยจุดประกายให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น *การท่องเที่ยวชุมชนและท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ* เป็นการนำเสนอวิถีชีวิตและธรรมชาติอันงดงามของชุมชน เพื่อสร้างรายได้เสริม *การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน* สนับสนุน

การพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ เช่น การทอผ้าตีนจก ซึ่งเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชน เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เมื่อเกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงจากการปลูกพืชเศรษฐกิจทางเลือก ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวได้ อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนอาชีพในวงกว้างยังเป็นไปได้ยากและต้องใช้เวลา เนื่องจากชาวบ้านยังขาดความมั่นใจในเรื่องของรายได้และความแน่นอนของตลาดที่จะรองรับผลผลิตและบริการใหม่ๆ เหล่านี้ทำให้การตัดสินใจเปลี่ยนผ่านต้องเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และต้องอาศัยการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความรู้ แหล่งทุน และการตลาดเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับคนในชุมชน

พลังสีเขียว การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและความท้าทายในการพัฒนา

ปัญหาที่ดินทำกินเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการแก้ไขปัญหาผ่านโครงการ “แม่แจ่มโมเดล” ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนในการจัดสรรที่ดินทำกินที่ชัดเจน และส่งเสริมการทำเกษตรที่ยั่งยืนเพื่อลดการบุกรุกป่า ทำให้ชาวบ้านมีที่ดินทำกินอย่างถูกต้องกฎหมายและลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการดำเนินโครงการนาร่องการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่ป่าต้นน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการทำให้ข้าวโพดในพื้นที่สูงชันที่ก่อให้เกิดการทำลายหน้าดิน

ชุมชนตำบลท่าผาตระหนักถึงความสำคัญของการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี การดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในพื้นที่จึงเน้นการปลูกป่าและไม้เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

รวมถึงการดูแลรักษาพื้นที่สาธารณะต่างๆ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนในมิตินี้ยังคงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่จัดสรรให้กับชาวบ้านตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ซึ่งยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนจากกรมป่าไม้ในเรื่องของการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมเชิงรุกได้เต็มที่

การออมและการจัดสวัสดิการชุมชน : รากฐานความมั่นคงของตำบลท่าผา

ตำบลท่าผาได้สร้างความเข้มแข็งจากภายในด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านการออมทรัพย์และจัดสวัสดิการ โดยเริ่มต้นจากโครงการบ้านมั่นคงซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

หัวใจหลักของการดำเนินงานคือการให้ชาวบ้านเป็นแกนนำในการบริหารจัดการโครงการผ่านกลไกชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนด้วยตัวเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ **การออมทรัพย์** ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและสร้างวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก 3 กลุ่ม ได้แก่ ออมสัจจะ ออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย และออมสวัสดิการ **สวัสดิการ** มีการจัดทำสวัสดิการชุมชนเพื่อดูแลช่วยเหลือสมาชิกในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพอนามัย การศึกษา และการพัฒนาอาชีพ

โครงการบ้านมั่นคงตำบลท่าผาไม่ได้มุ่งเพียงแค่การสร้างบ้านเรือนที่มั่นคง เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างกลไกความร่วมมือในมิติสังคม เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและเป็นระบบ ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างแท้จริงผ่านการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างวินัยทางการเงินและจัดสวัสดิการเพื่อดูแลสมาชิก ทำให้ชุมชนไม่เพียงแต่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แต่ยังมีระบบการดูแลกันเองที่แข็งแกร่ง นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จากแม่แจ่ม สู่อำเภอแม่แจ่ม ต้นแบบบ้านมั่นคงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

“โครงการบ้านมั่นคงตำบลท่าผา” อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นตัวอย่างสำคัญในการแก้ไข ปัญหาแบบองค์รวมของ “แม่แจ่มโมเดล” เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน ท้องที่ ท้องถิ่น และหน่วยงาน ภาครัฐในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ แสดงให้เห็นว่าเมื่อปัญหาถูกนำมาเป็นโจทย์ตั้งต้นและมีชุมชนเป็น แกนกลางในการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้จริง ทำให้ชุมชนมีบ้านที่มั่นคง ควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ และ “บ้าน” ที่สร้างขึ้นเป็นพื้นที่แห่งความมั่นคงในชีวิต ที่เติม เต็มทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การสร้าง ความยั่งยืนให้กับพื้นที่ในระยะยาว